

THƯ VIỆN
TỈNH SƠN LA

ĐC.02(92)
T450H

DC5108

LỊCH SỬ VIỆT NAM - BAN LIÊN LẠC NHÀ TÙ SƠN LA
TỈNH ỦY HƯNG YÊN - TỈNH ỦY SƠN LA

TÌNH THÂN TÔ HIỆU

HỘI KHOA HỌC LỊCH SỬ VIỆT NAM

Đồng chí TÔ HIỆU lúc 18 tuổi bị địch bắt đày đi Côn Đảo năm 1930

LỜI TỰA

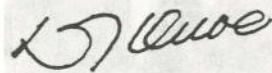

Đồng chí Tô Hiệu là một cán bộ lãnh đạo xuất sắc của Đảng, tham gia hoạt động cách mạng từ thuở thiếu niên và đã hy sinh ở nhà ngục Sơn La năm 1944 lúc ba mươi hai tuổi.

Cuộc đời đồng chí tuy ngắn ngủi, nhưng những cống hiến của đồng chí cho dân tộc, cho cách mạng, thật là to lớn. Đồng chí đã có công gây dựng và phát động phong trào cách mạng ở Hà Nội, Hải Phòng và liên tỉnh B, bao gồm các tỉnh miền Duyên Hải Bắc Bộ và Hải Dương, Hưng Yên; khôi phục lại Xứ ủy Bắc Kỳ cuối năm 1936. Trong những năm bị địch bắt giam, đồng chí Tô Hiệu đã góp phần rất quan trọng biến nhà tù Sơn La thành trường học, đào tạo được nhiều cán bộ ưu tú cho Đảng, cho cách mạng.

Nhân kỷ niệm 54 năm ngày đồng chí Tô Hiệu hy sinh, Hội khoa học lịch sử Việt Nam, Ban liên lạc nhà tù Sơn La, Tỉnh ủy Hưng Yên, Tỉnh ủy Sơn La đã biên soạn và xuất bản cuốn sách nhan đề "Tinh thần Tô Hiệu". Trong cuốn sách này, nhiều vị lão thành cách mạng là bạn chiến đấu của đồng chí Tô Hiệu đã ôn lại quãng đời đấu tranh cách mạng của đồng chí Tô Hiệu, khẳng định công lao to lớn và nhân cách cộng sản mẫu mực của đồng chí Tô Hiệu, nêu tấm gương sáng cho các thế hệ sau noi theo, góp phần cổ vũ toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ta nỗ lực phấn đấu thực hiện thắng lợi sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước vì mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, văn minh, xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội.

Hà Nội, ngày 25-1-1998

ĐỖ MƯỜI

**Cố vấn Ban Chấp hành Trung ương
Đảng cộng sản Việt Nam**

LỜI NÓI ĐẦU

Đồng chí Tô Hiệu thuộc thế hệ cán bộ cách mạng tiền bối của Đảng ta, sinh năm 1912 trong một gia đình nhà nho nghèo có truyền thống yêu nước tại thôn Xuân Cầu, xã Nghĩa Trụ, huyện Mỹ Văn, tỉnh Hưng Yên, quê hương của phong trào khởi nghĩa Bãi Sậy nổi danh trong cả nước.

Phát huy truyền thống cao đẹp của gia đình và quê hương, đồng chí Tô Hiệu đã tham gia cách mạng rất sớm, khi mới 14 tuổi; bị thực dân Pháp bắt và đày đi Côn Đảo lúc 18 tuổi; ra tù đồng chí tiếp tục hoạt động cách mạng tại nhiều địa phương, cuối năm 1939 lại bị thực dân Pháp bắt đày đi Sơn La. Đồng chí đã hy sinh ngày 7/3/1944 tại nhà ngục Sơn La ở tuổi ba mươi hai.

Mười tám năm hoạt động cách mạng, thời gian thật ngắn ngủi nhưng đồng chí đã để lại những dấu ấn không thể phai mờ trong tâm tư, tình cảm của biết bao đồng chí, đồng bào tại các địa phương mà đồng chí đã từng hoạt động, tại các nhà tù Côn Đảo, đê lao Hải Phòng, Hỏa Lò Hà Nội và đặc biệt là trong nhà ngục Sơn La. Sự ra đi của đồng chí Tô Hiệu đã để lại niềm tiếc thương vô hạn, sự khâm phục, kính trọng cho đồng chí và đồng bào ta.

Nhân kỷ niệm 54 năm ngày hy sinh của đồng chí Tô Hiệu (7/3/1944 - 7/3/1998), Hội khoa học lịch sử Việt Nam, Ban liên lạc nhà tù Sơn La, Ban chấp hành Đảng bộ tỉnh Hưng Yên, Ban chấp hành Đảng bộ tỉnh Sơn La cùng biên soạn và ấn hành cuốn "Tinh thần Tô Hiệu" gồm chủ yếu những bài viết của các đồng chí từng hoạt động cách mạng cùng thời, từng bị cùng lao tù hoặc từng được đồng chí Tô Hiệu dìu dắt rèn luyện nên. Cuốn sách giới thiệu một số nét về thân thế và sự nghiệp của đồng chí Tô Hiệu qua các thời kỳ hoạt động cách mạng của đồng chí, qua đó góp phần làm rõ bản lĩnh chính trị kiên cường, phẩm chất cách mạng trong sáng, chí công vô tư, tinh thần hy sinh quên mình vì lợi ích cách mạng, tác phong sâu sát kiên trì vượt khó, luôn gắn bó máu thịt với đồng chí, đồng bào là tính cách nổi trội trong con người Tô Hiệu. Rất tiếc là thời gian quá hạn hẹp, lại bị hạn chế về nhiều mặt cho nên chúng tôi chưa tổ chức được thật chu đáo việc biên soạn cuốn sách cũng như tập hợp đầy đủ bài viết của nhiều đồng chí, nhà nghiên cứu, các vị từng có quan hệ và kính trọng nhà cách mạng Tô Hiệu.

Chúng tôi xin bày tỏ sự biết ơn chân thành các tác giả đã có bài viết cho cuốn sách quý giá này, đồng thời chúng tôi tha thiết mong đợi ý kiến đóng góp hoặc cung cấp tài liệu, viết bài để tiếp tục hoàn chỉnh sách tốt đẹp hơn.

Hội Khoa học Lịch sử Việt Nam

Ban liên lạc nhà tù Sơn La

Ban chấp hành Đảng bộ tỉnh Hưng Yên

Ban chấp hành Đảng bộ tỉnh Sơn La

MỤC LỤC

		<i>Trang</i>
1. LỜI TỰA	Đỗ Mười	5
2. LỜI NÓI ĐẦU	Hội khoa học lịch sử VN - Ban liên lạc nhà tù Sơn La - Tỉnh ủy Hưng Yên - Tỉnh ủy Sơn La.	7
3. THU GỬI BAN CHẤP HÀNH TRUNG ƯƠNG ĐẢNG CỦA BAN LIÊN LẠC NHÀ TÙ SƠN LA	Trưởng ban Nguyễn Văn Trân	9
4. TƯỞNG NHỚ ĐỒNG CHÍ TÔ HIỆU, MỘT NGƯỜI CỘNG SẢN MẪU MỰC HY SINH HẾT THẢY CHO GIAI CẤP, CHO DÂN TỘC	Văn Tiến Dũng	14
5. ĐỒNG CHÍ TÔ HIỆU DẪN DẮT TÔI TRÊN CON ĐƯỜNG HOẠT ĐỘNG CÁCH MẠNG	Nguyễn Thanh Bình	18
6. NGƯỜI DẪ ĐÀO TẠO NHIỀU CÁN BỘ CỐT CÁN CHO CÁCH MẠNG	Hoàng Tùng	30
7. THỜI NIÊN THIẾU CỦA TÔ HIỆU	Lê Giản	34
8. MỘT SỐ TƯ LIỆU VỀ LỊCH SỬ ĐỒNG CHÍ TÔ CHẤN	Phạm Hùng, Lê Văn Lương, Trần Cung	48
9. ĐỒNG CHÍ TÔ HIỆU Ở CÔN ĐẢO	Vũ Duy Hiệu	52
10. TÔ HIỆU TẠI QUÊ HƯƠNG XUÂN CẦU	Tô Ngọc Thực	56

11. HOẠT ĐỘNG CÁCH MẠNG CỦA ĐỒNG CHÍ TÔ HIỆU Ở HÀ NỘI TỪ 1936 - 1939.	Nguyễn Văn Minh	66
12. NHỚ ANH TÔ HIỆU NGƯỜI DÃ GÂY DỤNG PHONG TRÀO CÁCH MẠNG Ở QUÊ TÔI	Mai Vi	74
13. VỀ THÀNH TÔI, NHỚ ANH TÔ HIỆU	Lê Trung Toàn	88
14. ANH TÔ HIỆU VÀ CUỘC ĐẤU TRANH CỦA CÔNG NHÂN NHÀ MÁY TƠ HẢI PHÒNG	Trương Thị Mỹ	96
15. NHỚ ANH TÔ HIỆU	Lý Thị Nhung	103
16. TÔI HIỆU NGƯỜI THẦY CÁCH MẠNG CỦA TÔI	Thành Ngọc Quân	106
17. ANH TÔ HIỆU TRONG ĐỀ LAO HẢI PHÒNG	Nguyễn Hồng	119
18. TÔI HIỆU ĐỐI MẶT VỚI KẼ THÙ	Ngô Minh Loan	131
19. CẢM NHẬN VỀ ANH TÔI HIỆU	Trần Văn Hiến	142
20. MỘT NHÂN CÁCH CỘNG SẢN	Hoàng Công Khanh	146
21. NHỚ MÃI ANH TÔI HIỆU	Hoàng Cường	168
22. NHỚ VỀ NGƯỜI CHIẾN SĨ CỘNG SẢN, NGƯỜI ANH, NGƯỜI THẦY: TÔI HIỆU	Đặng Khánh Côn	173
23. NHỮNG ĐIỀU TÔI ĐƯỢC BIẾT VỀ ANH TÔI HIỆU	Đặng Việt Lâm	182
24. NHỚ VỀ ANH TÔI HIỆU	Trần Thanh Quang	189
25. BẢO TÀNG SƠN LA - TÔI HIỆU BẢN HÙNG CA - MỪNG XUÂN MẬU DẦN	Chu Hà	198
26. LỄ TRAO BẰNG TỔ QUỐC GHI CÔNG CHO HAI LIỆT SĨ TÔI CHẤN VÀ TÔI HIỆU.	Trần Quỳnh	202